

Iz ribarske prakse

Stanje šaranskih ribnjaka u SAP Vojvodini

Pre 22 godine objavio sam studiju o stanju ribarstva Vojvodini. Sada bi bilo interesantno proanalizirati egovo trenutno stanje i mogućnosti daljeg unapređenja. U ovoj analizi prikazaću stepen razvoja i sadašnje stanje šaranskih ribnjaka Vojvodine, iako se ne me zanemarivati ni važnost ribarstva otvorenih i zatvorenih voda za privredu Pokrajine, obzirom na izrazito bogatstvo vodotoka: Dunav, Sava, Tisa, Tamiš, Bosut, kanali DTD-a, prirodna jezera, stara rečna korita, rukavci, plavni tereni, i dr.

Početak ovog stoleća ribarstvo Vojvodine, kao važna privredna grana, postizavalo je visoku produkciju ribe. Prema podacima S. Stankovića ta proizvodnja iznosila je 5.000 vagona godišnje. Čim su otpočeli napredni radovi na melioracijama podvodnih područja odbrane poljoprivrednih zemljišta od poplava proizvodnja ribe je naglo opala. Gubitak ovog prirodnog bogatstva Vojvodine može se nadoknaditi najefektnije izgradnjom većeg broja šaranskih ribnjaka.

Poznata je činjenica, da Vojvodina ima vrlo povoljne prirodne uslove za što širu izgradnju objekata za gajenje ribe, a kao najglavniji među njima su:

1. — Razvijena hidro-grafska mreža (bezbroy vodotoka u slivu Dunava — raznih kategorija, podesnih za napajanje ribnjaka dovoljnim količinama vode). Ovo je naročito došlo do izražaja izgradnjom Hidrosistema DTD-a sa mrežom osnovnih i sporednih kanala. I vodostaji velikih reka (Dunav, Sava, Tisa i dr.) uglavnom odgovaraju potrebama ribnjaka: prolećno-letnji maksimumi za navodnjavanje, a jesenji minimumi (oktobar-novembar) za pražnjenje ribnjaka. Po svom kvalitetu i upotrebljivosti za gajenje ribe ove vode zadovoljavaju. Jedino je problematična voda donjeg toka kanala Bezdán — Bečej i Begeja (koje napajaju ribnjake: Bečej i »Ečku«;

2. — Raspoložive znatne površine zemljišta širom Vojvodine, pogodnog za izgradnju šaranskih ribnjaka, a koje nije upotrebljivo za poljoprivrednu obradu (napr: stara rečna korita, ritovi, zaštićeni plavni tereni, slatinasti pašnjaci, i dr.);

3. — Klimat Vojvodine u celosti odgovara za intenzivno gajenje ribnjačkog šarana i postizanje nadprosečnih prinosa;

4. — Postojanje tradicije u gajenju i lovu ribe, a s tim u vezi i veliki izbor kadrova — ribara za ribarske poslove na ribnjacima;

5. — Vojvođanska žitnica garantuje snabdevenost ribnjaka dodatnom hranom za ribe: kukuruz, ječam, pšenica, i dr., iz najbliže okoline i po najpovoljnijim cenama;

6. Mogućnost plasmana ribe na lokalnim tržištima i blizina najmasovnije potrošnje šarana (uže područje SR Srbije);

7. — Razgranata i povoljna mreža saobraćajnica (drumska, željeznička i rečna);

8. Mogućnost da se gradnjom ribnjaka na slatinama i slatinastim zemljištima, kojih prema podacima Lj. Živkovića i N. Miljkovića u celoj SAPV ima oko 247.494 ha — ova zemljišta iskoriste na najbolji mogući način, jer ribnjačka kultura na slatinastim terenima predstavlja jedan od najboljih metoda njihove melioracije — popravljivanja u smislu rasoljavanja, i dr.;

9. — Korišćenjem pogodnih terena (starih rečnih korita, depresija, i sl.) mogu se izgraditi ribnjački objekti sa manjim investicionim ulaganjima no kod drugih ravnih terena, čime se doprinosi, da takvi objekti postaju manje opterećeni anultetima, a proizvodnja rentabilnija i kurentnija. Ovakvu tvrdnju potvrdili su već postojeći ribnjaci u Vojvodini: Jegrička, Futog, Belo Jezero, Kapetanski Rit, Vagan, Ostrovo, Veli Alas, Kut-Neolin, Slezan, Brek i dr.) koji su svi građeni po pravilu bez velikih obodnih nasipa). Orijentacija na korišćenje depresija i sličnih terena opravdana je, pored ostalog i stoga, što se kod slatinastih zemljišta izbegava hidrostatički pritisak na susedna zemljišta, podizanje nivoa podzemnih voda i, stim u vezi, i sekundarno zaslanjivanje okolnog zemljišta.

Za Vojvodinu proširenje površina šaranskih ribnjaka predstavlja poseban interes i imperativ, i to prvenstveno iz sledećih razloga.

a) — privođenje privredi velikog fonda, do sada nedovoljno iskorišćavanog zemljišta (na raspoloženju stoji nekoliko stotina hiljada hektara zemljišta slabijeg boniteta i nepodesnog za intenzivnu ratarsku kulturu),

b) — privreda Vojvodine može tako dobiti nove proizvodne objekte sa mogućom rentabilnom proizvodnjom,

c) — povećava se fond mesa ucelini, a posebno ribljeg mesa kao sirovine za ishranu i izvoz.

I pored svega ovoga, šaransko ribnjačarstvo Vojvodine nije ni izdaleka iskoristilo svoju šansu. U prvom redu, vrlo je malo — ili skoro ništa, izgrađeno ribnjačkih površina u posleratnom periodu (u administrativnoj raspodeli investicionih sredstava — u eri O. I. F-a). Prvim Petogodišnjim planom predviđala se izgradnja 55.000 ha šaranskih ribnjaka) pretežno na teritoriji Vojvodine). Od svega toga izgrađen je samo ribnjak u Kolutu sa svega 200 ha, a koji ni do danas nije dovršen niti tehnički osposobljen za normalnu proizvodnju. Jedan od primarnih razloga za takvo stanje bila je loša kadrovska struktura u vojvođanskom ribnjačarstvu: nedostatak stručnjaka i izrazito neškolovani rukovodeći kadar. Sasvim je prirodno, da ovi ljudi nisu ni mogli shvatiti sav značaj i ekonomsku opravdanost da se grade novi ribnjaci u Vojvodini. Tako se desilo, da uporna ukazivanja i agitacija pojedinaca, ribarskih stručnjaka i drugih odgovornih faktora u Vojvodini da se ide šire u investiranje, — nisu naišli na razumevanje baš kod rukovodstva ribarskih organizacija. U periodu nepovratnih investicija imali smo apsurdne situacije. Napr., pojedini direktori su odbijali već gotove investicione elaborate i obezbeđena sredstva, a jedan od bivših direktora »Ečke« novčano je i nagrađen zbog toga, što je vratio neutrošena investiciona sredstva za rekonstrukciju i proširenje ribnjaka, itd. Do značajnijeg preokreta u ribnjačarstvu Vojvodine došlo je tek u zadnje vreme, dolaskom većeg broja mlađih ribarskih stručnjaka i smenom direktora — laika u mnogim ribarskim organizacijama (npr. to se jasno uočava u Novom Sadu, Bečeju, Sr. Mitrovici, »Ečki«, Baču, Vršcu, i dr.).

Ova analiza vojvođanskog ribnjačarstva bazirana je na anketi svih ribnjaka na teritoriji SAP Vojvodine, koju sam usmenim putem sproveo u toku 1974. godine, a obuhvata stanje zaključno sa 1973. godinom.

I — Nivo dosadašnje izgradnje šaranskih ribnjaka

Stanje ribnjačarstva Vojvodine prikazano je u tabeli: T — 1. Tabela 1.

Ribnjački objekti u Vojvodini raspoređeni su po oblastima na sledeći način:

Tab.

oblasti	površine ribnjaka u ha	zastupljenost u %
— Banat	3.772	51,0
— Bačka	3.331	45,1
— Srem	288	3,9
— Svega:	7.391	100,

Svi objekti prikazani u Tab. 1 izgrađeni su u sledećim vremenskim periodima:

Tab.

Periodi izgradnje	površine ribnjaka u ha	zastupljenost
— pre II Svetskog rata	1.913	25,9
— posle oslobođenja (do 1960. g.)	682	9,2
— od 1960. do 1973. godine	4.796	64,9
Svega:	7.391	100

Ribnjaci u Vojvodini snabdevaju se vodom iz višvodotoka, kao napr.:

Tab. 4

Vodotok	Broj ribnjaka
— Dunav	2
— Sava	1
— Tisa	2
— Tamiš	2
— Bosut	2
— Begej	1
— Plazović	2
— Kereš	1
— Mrtva Tisa	1
— Kanali DTD-a	9
Svega:	23

Karakteristično je, da je duž trase kanala DTD-a locirano već sada 9 ribnjačkih objekata, sa oko 3.335 ha, odnosno 45,1% od ukupnih ribnjačkih površina u Vojvodini. Međutim, posebnom studijom (u kojoj je učestvovao i autor ove analize) utvrđeno je, da neposredno uz osnovnu kanalsku mrežu Hidrosistema DTD-a postoje povoljni uslovi za izgradnju preko 20.000 ha šaranskih ribnjaka.

Ukupno 12 radnih organizacija Vojvodine poseduju 22 značajnija tehničko-tehnološki samostalna ribnjačka objekta. Na jedan ovakav ribnjački objekat dolazi u proseku 331 ha. Najveći od njih je ribnjak »Ečka«, sa 1.740 ha, a najmanji ribnjak u Ruskom Krsturu, od 28 ha. 15 ribnjaka ima više od 100 ha.

Prema stepenu tehničke izgrađenosti postoji veliko šarenilo. Mnogi ribnjački objekti imaju niz tehničkih nedostataka, nisu im dovoljno rešeni — izgrađeni ne-

Naziv radne organizacije	Mesto-lokacija ribnjaka	Naziv ribnjaka	Godina izgradnje	Vodotok koji napaja ribnjak	Ukupna korisna površina	Proseč. godišnja proizvodnja ukupno ribe t.	Prinosi po 1 ha	Broj zimovnika	Broj vlastitih prodavaonica	Planovi za proširenje u ha
1. Ribarsko gazdinstvo »Ečka«	Lukino Selo N. Kneževac Čenta Melenci	»Ečka« Novi Kneževac Vel. Alas Ostrovo	1905 1967 1969 1969	Begej i Tisa Tisa Tamiš DTD	1740 400 143 254 2537	1700 300 200 150 2350	977 750 1398 590 926	50 12 — 16 78	— — — — 32	— — — — 3500
2. Hidrosistem DTD-a pogon »Ribarstvo«	Susek Srp. Miletić Jazovo Boka	Susek Srp. Miletić Zlatica Kut-Neolin	1912 1971 u izgradnji 1973	Dunav DTD DTD Tamiš	113 363 600 40 1116	130 360 650 40 1180	1150 992 1083 1000 1057	11 12 — — 23	— — — — 7	— — — — 3000
3. Ribarsko gazdinstvo »Saran«	Kanjiža Futog Žabalj Čurug	Kapet. Rit Futog Jegrička Čurug	1973 1964 1957	Tisa (Kereš) Dunav Jegrička Mrtva Tisa	500 200 414 1 1115	465 350 350 — 1165	930 1750 845 — 1045	10 9 22 6 47	— — — — 42	— — — — 3000
4. PIK B. Palanka	Bač	Rib. »Bača«	1973	DTD	740	880	1189	12	2	—
5. PIK — Bečej	Bečej	Ribnjak	1968	DTD	625	937	1499	30	12	1375
6. PIK — Vršac	Vršac	Vršač. Rit.	1973	DTD	460	552	1200	23	2	440
7. Prehram. komb. »Bačka«	Kolut	Rib. »Bačka«	1950	Plazović	200	180	900	—	7	250
8. Ribarsko gazdinstvo »Bosut«	Morović Sr. Mitrovica Morović	Slezan Leget Brek	1968 1962 1960	Bosut Sava Bosut	50 75 50 175	40 80 40 160	800 1067 800 914	— 2 — —	— 15	— 350
9. ZZ »17 oktobar«	Despotovo	»Bačka«	1971	DTD	120	240	2000	12	11	40
10. PD »Zadugar«	Dobrica	Dobrica	u izgradnji	DTD	95	80	888	—	—	155
11. ZZ »Ridica«	Ridica	Ridica	1964	Plazović	80	60	750	1	2	70
12. PK »1. maj«	Rus. Krstur	Ribnjak	1957	DTD	28	20	714	8	1	—
13. manji ribnjaci					100	80	800			2000
14. PK »Beograd«	Beograd				7391	7884	1067	236	133	14180

Napomena: Pod »ostali manji ribnjaci« mogu se smatrati: Kula, Sonta, Straža, Sivac i dr. Severno od Save i Dunava nalaze se još sledeći ribnjaci: »Živača« — 115,5 ha, »Mihajlo Petrović — Alas« — 228 ha, »Beli amur« — 20 ha i »Bečmen« — 38 ha odnosno ukupno — 401,5 ha, — koji administrativno pripadaju gradu Beogradu.

ki bitni objekti, kao napr.: putna mreža unutar ribnjaka i veza sa magistralnim putevima, nedovoljan broj zimovnika, nefunkcionalna kanalska mreža za izlov ribe, vrlo mali broj odgovarajućih objekata za mrest i gajenje mladunaca, manjak crpnih postrojenja, i dr.

Sliku tehničke dograđenosti ribnjačkih objekata ilustruje sledeći prikaz:

Tab. 5.

Tehnička izgrađenost za normalnu-punu proizvodnju u %	Broj ribnjaka	Zastupljenost u %
100	6	27,3
80 — 100	2	9,1
50 — 80	9	40,9
30 — 50	5	22,7
Svega:	22	100,0

Postojeći šaranski ribnjaci izgrađeni su na različitim zemljišnim podlogama, kao napr.:

Tab. 6.

Redni broj	Vrste zemljišne podloge	Ukupno ha	Zastupljenost u %
1.	stara korita reka i jezera	1.471	19,9
2.	plavni tereni većih vodotoka (Dunav, Sava i dr.)	388	5,3
3.	pašnjaci na slatinastim i ritским zabarenim zemljištima	5.532	74,8
Svega:		7.391	100,0

Stanje zimovnika na svim anketiranim ribnjacima ilustruje prikaz.

Tab. 7.

Elementi	Jedinica mere	Količina
— ukupan broj zimovnika	komada	236
— ribnjaci koji uopšte nemaju zimovnike (7 kom)	%	31,8
— samo četiri organizacije (Bečej, Šaran, Ečka i Ribarstvo) imaju zimovnika	%	75,4
— broj zimovnika na 1 ribnjak	komada	11
— proizvodnja ribe na 1 zimovnik	tona	33,4
— od ukupne proizvodnje zimovnici mogu da prihvate	%	29,9

II. — Obim ribnjačke proizvodnje

Ukupna proizvodnja svih ribnjaka u Vojvodini prikazana je u Tab. 1. (rubrika 7) i iznosi 7.884 tone godišnje. Ovi podaci predstavljaju prosečnu godišnju proizvodnju ribe, ostvarenu zadnjih nekoliko godina.

Prinosi po jedinici ribnjačke površine kreću se u sledećim granicama:

Tab. 8.

Prinosi po 1 ha u kg od — do	Broj ribnjaka	Zastupljenost u %
590 — 750	4	18,2
750 — 1.000	9	40,9
1.000 — 1.500	7	31,8
1.500 — 2.000	2	9,1
Svega:	22	100,0

Proizvodnju karakterišu još i sledeći momenti:

Tab. 9.

Elementi	Jedinica mere	Količina
— prosečni prinos po 1 ha ribnjačke površine	kg	1.067
— minimalni prinos po 1 ha	kg	590
— maksimalni prinos po 1 ha	kg	2.000
— od ukupne proizvodnje ima konzumne	%	88,2
— od ukupne proizvodnje ima mlađi i dr.	%	12,8

Navešću samo neke važnije probleme, vezane za proizvodnju ribe na ribnjacima Vojvodine u sadašnjem momentu:

1. — Opšti nedostatak kvalitetnog ribljeg nasadnog materijala je karakteristika ribnjačarstva Vojvodine. Vrlo je mali broj ribnjaka, koji svojom proizvodnjom obezbeđuju sebi dovoljne količine kvalitetnog ribljeg mlada, a mnogo je veći broj onih, koji ili uopšte ne proizvode nasad ili ga proizvode u nedovoljnim količinama i neodgovarajućeg kvaliteta (različito iz godine u godinu). Stoga su mnogi ribnjaci često primorani da otkupljuju nasadni materijal iz drugih regija (često i sumnjivog kvaliteta), što, u svakom slučaju, doprinosi nestabilnosti u proizvodnji, smanjenju prinosa, itd. Mrest ribe je u celini nezadovoljavajući: prirodni mrest je neracionalan i dosta neefikasan u pojedinim ribnjacima, a za veštački nema odgovarajućih objekata (samo u Suseku, Čurugu i »Ečki« postoje tri manja objekta, koji nisu osposobljeni za masovnu proizvodnju jednogodišnjaka);

2. — Sasvim bi bilo opravdano, da se na ribnjacima u proizvodni proces uvede potpuni dvogodišnji

brt ribe, — za šta u Vojvodini postoje svi neophodni tehnološki uslovi;

3. — Prosečni prinosi po 1 ha ribnjačke površine 1.067 kg su relativno niski — ispod mogućeg nivoa, a takođe su niži od jugoslovenskog proseka. Pojava realni uslovi za njihovo povećanje, najmanje za 1/2;

4. — U gajenju ribe u ribnjacima zanemareno je i gajenje šarana u polikulturi. Prvorazredni značaj imalo dopunsko gajenje biljojednih riba, zatim nekih plemenitih grabljivica i drugih riba u šaranskim ribnjacima;

5. — Relativno se sporo u ribnjačku proizvodnju uvode savremeniji tehnološki postupci (naročito u vezi s uzgojem i dr.);

6. — Nedostaje viši nivo mehanizacije najglavnijih procesa po tehnološkom procesu.

III. — Plasman ribe

Od ukupne godišnje proizvodnje ribe na ribnjacima i plasiranje na tržišta (računajući samo konzumnog šarana i dr. prodajnu ribu), — ostaje oko 6.938 t. Prema rezultatima ankete plasman ovih količina ribe u vođanski ribnjaci izvrše u globalu na sledeći način:

Tab. 10.

Elementi	Jedinica mere	Količina
— plasman kroz vlastitu maloprodajnu i veleprodajnu mrežu	%	62,4
— plasman kroz trgovačku mrežu drugih organizacija	%	37,6
— ribnjaci imaju vlastite prodavnice ribe	komada	133
— po 1 prodavnici proda se ribe (računajući i veleprodaju)	tona	31,4
— ribarska gazdinstva, koja plasiraju svu svoju proizvodnju preko vlastite trgovačke mreže	komada	5

Vlastitu maloprodajnu mrežu ima 11 ribarskih organizacija (znači samo jedna nema). U proseku jedna organizacija ima 12 prodavnica. Međutim, vrlo je neujednačen broj prodavnica u pojedinim organizacijama. Napr.: samo 5 većih organizacija (Šaran, Ečka, Bosut, Bečej i Ribarstvo) poseduju 108 prodavnica ili 81,2% od ukupnog broja prodavnica. Ostalih 6 organizacija raspolažu sa svega 25 prodavnica. Dalje, samo dve organizacije (Šaran i Ečka) imaju zajedno 74 prodavnice odnosno 55,6% od ukupnog broja. Prikaz prosečne prodaje ribnjačke ribe po jednoj prodavnici nije realan, jer neke ribarske organizacije, pored ribe iz vlastite proizvodnje i proizvodnje drugih vođanskih ribnjaka, prodaju i ribu iz ribnjaka drugih regiona (SRH i SRBiH).

Da bi se u potpunosti obezbedio plasman sadašnje proizvodnje, kao i proizvodnje buduće intenzifikacije

i proširenja kapaciteta, ribnjaci Vojvodine mogu naći izlaz u sledećoj orijentaciji:

1. — intenziviranje prodaje ribnjačke ribe preko postojeće vlastite maloprodajne mreže,

2. — proširenje — izgradnja novih prodavnica, i to kako u bližoj okolini ribnjaka, tako i na širim lokacijama,

3. — stvaranje čvršćih i dugoročnijih kupoprodajnih ugovora uz odgovarajuće samoupravne dogovore, sa postojećim većim ribarskim trgovačkim kućama unutar Poslovnog udruženja i »Ribokombinata«. U tom smislu potrebno je fiksirati čvršće i jasnije međusobne obaveze i prava između proizvođača i trgovine, imajući u vidu potrebu da se ubuduće izvrši pravilnija preraspodela tržišne realizacije ribe u korist proizvođača (do sada je taj odnos bio: od prodajne cene u maloprodaji 70% je pripadalo proizvođačima, a 30% trgovcima),

4. — proširenje grosističke prodaje ribe neribarskim trgovačkim organizacijama,

5. — maksimalno korišćenje mogućnosti izvoza ribe na inostrana tržišta, imajući u vidu dosadašnje vrlo malo učešće vođanskih ribnjaka u izvozu ribe na nivou Jugoslavije) svega 2,4%),

6. — usvajanje takvog tehnološkog procesa u proizvodnji na šaranskim ribnjacima, koji bi obezbeđivao snabdevanje tržišta kontinuirano, u toku cele godine,

7. — izgradnja potrebnog broja zimovnika na svim ribnjacima, kako bi se mogla riba lagerovati i obezbediti za permanentno snabdevanje tržišta i u sadašnjim, tzv. »mrt sezonama«,

8. — Uključenje ribolova otvorenih i zatvorenih voda (koji se u Vojvodini još uvek odlikuje znatnim ribljim bogatstvom) u prodaju preko ribnjačkih prodavnica, kako bi se na taj način poboljšao asortiman prodaje i smanjio uvoz morske ribe, a stim u vezi i smanjenje trošenja deviznih sredstava za sve veći uvoz ove ribe. Lovom ribe u otvorenim i dr. vodotocima i prodajom te ribe kroz svoje prodavnice uspešno se već sada bave: Ečka, Ribarstvo, Šaran i Bosut,

9. — Optimalno proširenje gajenja biljojednih riba (u prvom redu belog amura) u šaranskim ribnjacima i drugim vodotocima, — imajući u vidu njihov neosporan značaj i pozitivnu ulogu u melioracijama vodenih površina, povećanju prinosa ribnjaka i ostalih voda, kontinuiranom snabdevanju prodavnica, zameni morske ribe, u preradi i sl.,

10. — Izgradnja jednog centra na nivou Vojvodine za masovno lagerovanje ribe u živom, zamrznutom ili dr. stanju, kao i za pripremu ribe za konfekcioniranu prodaju ribe, za izradu raznih ribljih rezervi i drugih prehrambenih proizvoda od ribe i sl.

IV. — Dalje unapređenje ribnjačarstva Vojvodine

Prva i najvažnija mera na planu unapređenja ribnjačarstva Vojvodine svakako je izgradnja novih ribnjačarskih kapaciteta, kao i rekonstrukcija i modernizacija postojećih ribnjaka. Vojvodanska ribarska priv-

reda pokazuje u zadnje vreme zaista veliki i opravdani interes u ovom pravcu, što je i sama anketa pokazala:

Tab. 11.

Elementi	Jedinica mere	Količina
— planirane nove ribnjačke površine	ha	14.180
— ribarska gazdinstva, koja planiraju proširenje kapaciteta (od njih 12)	komada	11
— samo 5 organizacija predviđaju nove površine (Ečka, Ribarstvo, Šaran, Bečež i PKB)	ha	12.875
— povećanje ribnjačkih površina u odnosu na sadašnje	%	191,8
— sadašnje i planirane ribnjačke površine zajedno	ha	21.571

Sasvim je neizvesno, koliko će se u narednom periodu ostvariti planirano proširenje kapaciteta ribnjaka. Ali je u svakom slučaju indikativna želja ribnjakara Vojvodine, da u što kraćem roku znatno uvećaju površine za gajenje ribe. U obzir treba uzeti i mogućnost izgradnje ribnjaka od strane neribarskih organizacija, koje nisu obuhvaćene ovom analizom.

Tendenciju proširenja ribnjačkih površina prate sledeće pojave:

1. — Kao i do sada, za nove ribnjake žele se u prvom redu angažovati neiskorišćena i za poljoprivredu manje interesantna zamljišta, stara rečna korita, slatinasti pašnjaci i sl. Ovakva orijentacija je opravdana ne samo sa opšte privrednog stanovišta, već se i za samo ribarstvo pokazala korisnom: investiciona ulaganja po jedinici ribnjačke površine su niža, a postižu se relativno visoki prinosi (čak i nadprosečni: oko 2.000 kg po 1 ha — Vagan, Despotovo, Živača i dr.);

2. — Kao princip, u prvom redu se ide na rekonstrukciju i proširenje površina postojećih ribnjaka, i to zbog toga što već imaju uhodanu tehnologiju, proizvodno iskustvo i kadrove, proizvodna i transportna sredstva, prodajnu mrežu, kao i ekonomski interes

da proširuju proizvodne površine. Takva orijentacija predstavlja najbolju garanciju, da će te investicije biti ekonomski najopravdanije.

Uz proširenje ribnjačkih kapaciteta neminovno nameće potreba sprovođenja i drugih osnovnih napredjenja, kao što su:

1. — Proširenje postojećih i izgradnja novih racionalizovanih objekata za veštački mrest ribe i ribljih mladunaca. Naravno, neophodno je maksimalno iskoristiti i mogućnosti prirodnog mresta;

2. — Obezbeđenje većeg broja ribarskih stručnjaka raznog profila i nivoa: od kvalifikovanih ribar-radnika do stručnjaka sa najvišom školskom spremom. U tom pravcu mogućnosti Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu do sada nisu iskorišćene dovoljnoj meri;

3. — Budućim investitorima treba maksimalno olakšati i poboljšati kreditne i dr. uslove u vezi sa realizovanjem i anagažovanjem investicionih sredstava;

4. — Kao imperativ trenutka javlja se potreba za objedinjavanjem ribarske privrede na nivou Pokrajine u cilju: zajedničkog planiranja, bržeg uvođenja nove tehnologije i primene i drugih mera unapredjenja, organizovanijeg nastupa i zajedništva u vodećim granama politike na nivou Vojvodine, boljeg plasmana ribe i dr. Naravno, ovo regionalno udruživanje u ovom vidu ne bi smelo da ide na štetu postojećih ribarskih asocijacija na širem planu (npr. svi vojvođanski ribnjaci udruženi su na jugoslovenskom nivou u sem ribnjaka »Ečka«, a gazdinstva »Bosut« i »Šaran« integrisana su u »Ribokombinat« u Beogradu. Ali se u svakom slučaju mora prevazići sadašnja rascepanost, neorganizovanost, razjedinjenost i nepostavljenost ribnjaka Vojvodine.

Sa prikazanim površinama šaranskih ribnjaka od 7.391 ha SAP Vojvodina već sada predstavlja značajan faktor u ribarstvu Jugoslavije (nalazi se na drugom mestu, iza SR Hrvatske). Međutim, imajući u vidu povoljne prirodne i druge uslove, kao i planirano proširenje ribnjačkih površina, Vojvodina ima realne uslove i mogućnosti da bude ne samo »jugoslovenska žitnica« već i »jugoslovenska ribnica«.

Ing. Nikola Disal
ihnolog — Beograd

OB AVIJEST PRETPLATNICIMA

Umoljavaju se cijenjeni pretplatnici da izvrše pretplatu časopisa za 1976. godinu najkasnije do 1. IV 1976.

U slučaju neizvršenja obustavit ćemo slanje časopisa.

REDAKCIJA